

โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

1. ความนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชมาเป็นเวลาช้านาน ก่อนคำว่าความหลากหลายทางชีวภาพ (biological diversity) และการอนุรักษ์ (conservation) จะเป็นที่ยอมรับกันดีในประเทศไทย จากการแปรพระราชฐานไปประทับ ณ วังไกลกังวล หัวหิน ในปี พ.ศ. 2503 เมื่อเสด็จฯ ผ่านอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ทอดพระเนตรสองข้างทางเห็นต้นยางขนาดใหญ่ขึ้นเป็นจำนวนมาก ทรงมีพระราชดำริที่จะสงวนป่าอย่างนี้ไว้ด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากมีราษฎรเข้าไปทำไร่ทำสวนในบริเวณดังกล่าวมาก จะต้องจ่ายเงินทดแทนในการจัดหาที่ใหม่ ไม่สามารถจัดถวายได้ตามพระราชประสงค์ เมื่อไม่สามารถดำเนินการปกป้องต้นยางนาที่อำเภอท่ายางได้ จึงทรงทดลองปลูกต้นยางเอง โดยทรงเพาะเมล็ดยางที่เก็บจากต้นยางนาในเขตอำเภอท่ายาง ในกระถางบนพระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล หัวหิน และทรงปลูกต้นยางนาเหล่านั้นในแปลงทดลองป่าสาธิตใกล้พระตำหนักเรือนต้น สวนจิตรลดา พร้อมข้าราชการบริพาร เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2504 จำนวน 1,250 ต้น ซึ่งเป็นวันคล้ายวันประสูติสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร หากต้นยางที่ทำยางสุญสิ้น แต่พันธุ์กรรมของยางนาเหล่านั้น ยังอนุรักษ์ไว้ได้ที่สวนจิตรลดา

ต่อมาในปี พ.ศ.2504 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำพรรณไม้จากภูมิภาคต่างๆทั่วประเทศ มาปลูกในบริเวณที่ประทับ สวนจิตรลดา เพื่อให้เป็นที่ศึกษาพรรณไม้ของนิสิตนักศึกษาแทนที่จะต้องเดินทางไปทั่วประเทศ ในปี พ.ศ.2539 สำนักงานเอกลักษณ์แห่งชาติได้จัดทำหนังสือ สวนจิตรลดาพฤกษาพรรณ ซึ่งเป็นหนังสือเกี่ยวกับพืชพรรณไม้ในสวนจิตรลดากว่า 200 ชนิด

ในวันพืชมงคล 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2528 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดอาคารห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช ที่โครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา และทรงมีพระราชกระแสให้อนุรักษ์ต้นขนุนหลังพระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ความสำเร็จของการใช้วิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช นำไปสู่การอนุรักษ์ต้นขนุนและพืชเอกลักษณ์ของพระราชวังต่างๆ เช่น พุดสวนมณฑล ยี่หุบ สมอไทย มีการพัฒนาเทคโนโลยีการเก็บรักษาในสภาวะปลอดเชื้อ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคต

ทรงให้อนุรักษ์พันธุ์กรรมหวาย ในปี พ.ศ. 2529 ทรงพระราชทานให้โครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา อนุรักษ์และขยายพันธุ์หวายชนิดต่างๆ โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ เพื่อ

เตรียมการแก้ปัญหาการขาดแคลนหวายในอนาคต หวายที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้ทำการทดลองปลูกต้นหวายเหล่านั้นในป่าอย่างนา ใกล้พระตำหนักเรือนต้นสวนจิตรลดา และมีพระราชดำริให้ทดลองปลูกที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จังหวัดนราธิวาส และที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ จังหวัดสกลนคร

ในปี พ.ศ. 2529 นอกจากมีพระราชดำริให้มีการอนุรักษ์พันธุ์กรรมหวายแล้ว ยังได้จัดทำสวนพืชสมุนไพรขึ้นในโครงการสวนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา เพื่อรวบรวมพืชสมุนไพร มาปลูกเป็นแปลงสาธิต และรวบรวมข้อมูลสรรพคุณ ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ กับทั้งให้มีการศึกษาการขยายพันธุ์พืชสมุนไพรโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และเผยแพร่ความรู้ที่ได้สู่ประชาชน

เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชกระแสกับหม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ ให้ดำเนินการผสมพันธุ์พืชสองชั้น (double hybridization) ขึ้นในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช ของโครงการสวนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา ดำเนินการผสมพันธุ์พืชสองชั้นพร้อมกันไปด้วย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบต่องานอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช โดยในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2535 ทรงมีรับสั่งกับนายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวัง และผู้อำนวยการโครงการสวนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา ให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณของประเทศ และดำเนินการเป็นธนาคารพืชพรรณ การนี้ได้มอบให้โครงการสวนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา ฝ่ายวิชาการดำเนินงาน โดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สนับสนุนงบประมาณดำเนินการมาตั้งแต่ต้นจนถึงงบประมาณปี พ.ศ. 2550 และมีผู้มีจิตศรัทธาทูลเกล้าฯ ถวายเงิน น้อมเกล้าฯ ถวายอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ สนับสนุนการดำเนินงาน ปัจจุบันได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักพระราชวัง

นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 กองทัพเรือได้เข้าร่วมสนองพระราชดำริ นำหมู่เกาะแสมสาร ประกอบด้วยเกาะแสมสารและเกาะช้างเคียง จำนวน 9 เกาะ ดำเนินกิจกรรมปกป้องพันธุ์กรรมพืชของโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2541 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริ ให้นักวิชาการทำการศึกษาศึกษาสำรวจทรัพยากรธรรมชาติบนเกาะ “ตั้งแต่ยอดเขาจนถึงใต้ทะเล” เพื่อที่จะทำการอนุรักษ์เกาะแสมสาร ให้เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติสำหรับคนรุ่นต่อไป ตั้งแต่นั้นมา จึงมีงานศึกษาศึกษาสำรวจทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางด้านกายภาพ และชีวภาพ ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพในทุกชีวภาพ ได้เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2541 โดยมีคณะนักวิจัยจากสถาบันและหน่วยงานต่างๆ เข้ามาร่วมแรงร่วมใจ อันนำไปสู่การก่อตั้งชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. ขึ้นมา จากนั้นได้เข้าทำการศึกษาศึกษาสำรวจความหลากหลายทางกายภาพและชีวภาพ

2. เป้าหมาย

เพื่อพัฒนาบุคลากร

อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรพันธุกรรมพืช

ให้เกิดประโยชน์ถึงมหาชนชาวไทย

3. วัตถุประสงค์

- ให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของพันธุกรรมพืช
- ให้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ จนเกิดประโยชน์ถึงมหาชนชาวไทย
- ให้มีระบบข้อมูลพันธุกรรมพืช สื่อถึงกันได้ทั่วประเทศ

4. กรอบการดำเนินงานและกิจกรรมของ อพ.สธ.

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางและมาตรการดำเนินงานที่กำหนดไว้ จึงกำหนดกรอบการดำเนินงานของ อพ.สธ. ระยะ 5 ปีที่ห้า (ตุลาคม พ.ศ. 2554 – กันยายน พ.ศ. 2559) โดยมีกรอบการดำเนินงานดังนี้

4.1 กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร

เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการพัฒนาและด้านการบริหารจัดการด้านปกป้องพันธุกรรมพืช สืบสวนเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช และปลูกรักษาพันธุกรรมพืช โดยมีกิจกรรมที่สนับสนุนได้แก่ กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมปกป้องพันธุกรรมพืช กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสืบสวนเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช และกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมปกป้องพันธุกรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่มีแนวปฏิบัติให้มีพื้นที่ปกป้องพื้นที่ป่าธรรมชาติดั้งเดิม ให้มีกระจายอยู่ทั่วประเทศ ในทุกเขตพรรณพฤกษชาติ ดำเนินงานนอกพื้นที่รับผิดชอบของกรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (ยกเว้นกรมป่าไม้ นำพื้นที่มาสนองพระราชดำริในบางพื้นที่) ดำเนินการในพื้นที่ป่าธรรมชาติของส่วนราชการ ศูนย์วิจัย สถานีทดลอง สถาบันการศึกษา พื้นที่ที่ประชาชนร่วมกันรักษา จากนั้นมีการสำรวจขึ้นทะเบียนทำรหัสประจำต้นไม้ และทรัพยากรชีวภาพอื่น ๆ เช่น สัตว์และจุลินทรีย์ รวมถึงทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา สนับสนุนให้มีอาสาสมัครระดับหมู่บ้าน ซึ่งหากรักษาป่าดั้งเดิมไว้ได้ และทราบว่ามีทรัพยากรอะไรบ้าง จะนำไปสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุ์กรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการในพื้นที่คนละพื้นที่กับพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช โดยเป็นการดำเนินการสำรวจเก็บรวบรวมพันธุ์กรรมทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรวัฒนธรรมภูมิปัญญา และรวมถึงสำรวจเก็บข้อมูลในเรื่องทรัพยากรกายภาพ ในพื้นที่ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนา เช่น จากการทำอ่างเก็บน้ำ ทำถนน เปลี่ยนแปลงจากป่าธรรมชาติเป็นพื้นที่เกษตรกรรม หรือการทำโรงงานอุตสาหกรรม การจัดทำบ้านจัดสรร ฯลฯ ซึ่งพันธุ์กรรมในพื้นที่เหล่านั้นจะสูญไป โดยได้ส่งเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร ออกสำรวจเก็บรวบรวมพันธุ์ไม้ที่กำลังจะสูญพันธุ์หรือพันธุ์กรรมทรัพยากรชีวภาพอื่น ๆ ในรูปเมล็ด กิ่ง ตัน เป็นการดำเนินการนอกพื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช (ยกเว้นกรมป่าไม้ นำพื้นที่มาสนองพระราชดำริในบางพื้นที่) ในทั่วประเทศ

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมปลูกรักษาพันธุ์กรรมพืช

เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากกิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุ์กรรมพืชหรือสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ เช่น สัตว์หรือจุลินทรีย์ โดยการนำพันธุ์กรรมไปเพาะและปลูกในพื้นที่ที่ปลอดภัย เช่น สวนพฤกษศาสตร์ แหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ที่มีอยู่ 6 ศูนย์ทั่วประเทศ ในพื้นที่ศูนย์วิจัยและสถานีทดลองของกรมวิชาการ เกษตร พื้นที่ที่จังหวัดหรือสถาบันการศึกษา ที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ ตัวอย่างเช่นการเก็บรักษาในรูปเมล็ดและเนื้อเยื่อ สารพันธุ์กรรม ในธนาคารพืชพรรณ อพ.สธ. สวนจิตรลดา

4.2 กรอบการใช้ประโยชน์

เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศึกษาวิจัยในโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ทั้งในด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกัน รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ให้เป็นเอกภาพ สมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน และบรรลุจุดมุ่งหมายตามแนวพระราชดำริ โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานสนับสนุนได้แก่ กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์กรรมพืช กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมศูนย์ข้อมูลพันธุ์กรรมพืช และกิจกรรมที่ 6 กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์กรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการศึกษาประเมินพันธุ์กรรมพืช และทรัพยากรอื่น ๆ ที่สำรวจเก็บรวบรวมและปลูกรักษาไว้ โดยมีการศึกษาประเมินในสภาพธรรมชาติ แปลงทดลอง ในด้านสัณฐานวิทยา ชีววิทยา สรีรวิทยา การปลูกเลี้ยง การขยายพันธุ์ การเขตกรรม สำหรับในห้องปฏิบัติการ

มีการศึกษาด้านโภชนาการ องค์ประกอบ รางควัตถุ กลิ่น การศึกษาขยายพันธุ์พืชโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชสำหรับพันธุ์พืชใหม่ ๆ การศึกษาด้านชีวโมเลกุล การวิเคราะห์หลายพิมพีดีเอ็นเอ และการใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เพื่อศึกษาคุณสมบัติ คุณภาพ ในทรัพยากรต่าง ๆ โดยนักวิจัย อพ.สธ. และความร่วมมือจากคณาจารย์นักวิจัย ของมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย ศูนย์วิจัยและสถานี่ทดลองต่าง ๆ ชมรมคณะปฏิบัติการงานวิทยาการ อพ.สธ. ที่ร่วมสนองพระราชดำริ

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่ดำเนินงานโดยศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช อพ.สธ. สวนจิตจรลดา ร่วมกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ บันทึกข้อมูลของการสำรวจเก็บรวบรวม การศึกษาประเมิน การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ รวมทั้งงานจัดทำฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง นอกจากนั้นยังรวมถึงฐานข้อมูลทรัพยากรอื่น ๆ นอกเหนือจากพันธุกรรมพืช เช่น ฐานข้อมูลของสัตว์ และจุลินทรีย์ การจัดการฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น ข้อมูลต่าง ๆ จากการทำงานในกิจกรรมที่ 1-4 โดยทำการบันทึกลงในระบบฐานข้อมูล เพื่อเป็นฐานข้อมูลและมีระบบที่เชื่อมต่อถึงกันได้ทั่วประเทศ โดยเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลทรัพยากรของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. นำไปสู่การวางแผนพัฒนาพันธุ์พืชและทรัพยากรต่าง ๆ โดยที่ อพ.สธ. เป็นที่ปรึกษา ประสานงาน ร่วมมือ พัฒนาการทำศูนย์ข้อมูลฯ กำหนดรูปแบบในการทำฐานข้อมูล

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช

เป็นกิจกรรมที่นำข้อมูลจากฐานข้อมูลในกิจกรรมที่ 5 ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาประเมิน การสำรวจเก็บรวบรวม การปลูกรักษาพันธุกรรมพืชที่มีนำมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิศึกษาและวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช เพื่อให้มีพันธุ์ตามความต้องการในอนาคต โดยเป็นการวางแผนระยะยาว 30 - 50 ปี สำหรับพันธุ์พืชลักษณะต่างๆ ที่เป็นที่ต้องการของช่วงเวลานั้น ๆ เป็นการพัฒนาโดยมีแผนล่วงหน้า เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้แผนพัฒนาพันธุ์พืชเป้าหมายแล้ว จึงนำพุลเกล้าฯถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงมีพระราชวินิจฉัยและพระราชทานให้กับหน่วยงานที่มีศักยภาพในการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ต่อไป

4.3 กรอบการสร้างจิตสำนึก

เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยเฉพาะเยาวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไป ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชพรรณไม้ และการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประเทศ จนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชนชาว

ไทย โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานสนับสนุนได้แก่ กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช และกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่จะสร้างจิตสำนึก ให้เยาวชน บุคคลทั่วไปให้เข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของพันธุ์กรรมพืช ให้รู้จักหวงแหน รู้จักการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการ การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรของประเทศ ซึ่งพระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินการกับเยาวชน โดยการฝึกอบรมให้เห็นประโยชน์ ความงดงาม เกิดความปิติที่จะทำการอนุรักษ์ แทนที่จะสอนให้อนุรักษ์แล้วเกิดความเครียด ในกิจกรรมนี้มี “งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน” เป็นสื่อการเรียนรู้ งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เป็นแหล่งรวบรวมพรรณไม้ที่มีชีวิต มีที่เก็บพรรณไม้แห้งพรรณไม้ดอง มีห้องสมุดสำหรับค้นคว้า มีการศึกษาต่อเนื่อง รวมทั้งให้โรงเรียนเป็นที่รวบรวมพรรณไม้ท้องถิ่นที่หายาก ใกล้สูญพันธุ์ และเป็นที่รวมภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีงานพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ เช่นพิพิธภัณฑ์พืช งานพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา งานพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อเป็นสื่อในการสร้างจิตสำนึกด้านอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช โดยให้เยาวชนนั้นได้ใกล้ชิดกับพืชพรรณไม้ เห็นคุณค่าประโยชน์ ความสวยงาม อันจะก่อให้เกิดสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชต่อไป

กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมสนับสนุนงานของ อพ.สธ. ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของทุนสนับสนุน หรือดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของ อพ.สธ. (กิจกรรมที่ 1-7) โดยอยู่ในกรอบของแผนแม่บท อพ.สธ. นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้เยาวชนและประชาชนได้สมัครเข้ามาศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในสาขาต่าง ๆ ตามความถนัดและสนใจ อพ.สธ. ดำเนินการประสานงานโดยมีคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาให้คำแนะนำ และให้แนวทางการศึกษา จัดตั้งเป็นชมรม ได้แก่ ชมรมนักชีววิทยา อพ.สธ. และชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. ซึ่งจะเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศให้แก่เยาวชนและประชาชนชาวไทยต่อไป

5. การดำเนินงานของ อพ.สธ. ร่วมกับมูลนิธิ อพ.สธ. ในปีงบประมาณ 2558

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำรัสเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2551 ให้จัดตั้งมูลนิธิอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อสนับสนุนงานตามเป้าหมายของโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี วันที่ 30 พฤษภาคม 2554 กระทรวงมหาดไทยได้มอบหนังสือสำคัญการจดทะเบียนจัดตั้งมูลนิธิอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี (มูลนิธิ อพ.สธ.) โดยมีสำนักงานตั้งอยู่ที่ สำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต ถนนราชวิถี แขวงพญาไท เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีจำนวนคณะกรรมการทั้งสิ้นจำนวน 14 คน โดยมี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธานกรรมการ นายแก้วขวัญ วัชโรทัย นายอำพล เสนาณรงค์ นายเกษม วัฒนชัย และ นายธีระ สุกตะบุตร เป็นรองประธานกรรมการ มูลนิธิ อพ.สธ.

ม.น. ๔

**ใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนแต่งตั้งกรรมการของมูลนิธิขึ้นใหม่ทั้งหมด/
การเปลี่ยนแปลงกรรมการของมูลนิธิ/การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของมูลนิธิ**

ใบสำคัญฉบับนี้ออกให้เพื่อแสดงว่า มูลนิธิอนุรักษ์พันธุกรรมพืชสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ สำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต ถนนราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ได้มีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการของมูลนิธิ โดยถูกต้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ดังต่อไปนี้

๑. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	องค์ประธานกรรมการ
๒. นายแก้วขวัญ วัชโรทัย	รองประธานกรรมการ
๓. นายอำพล เสนาณรงค์	รองประธานกรรมการ
๔. นายเกษม วัฒนชัย	รองประธานกรรมการ
๕. นายธีระ สุกตะบุตร	รองประธานกรรมการ
๖. นายสุเมธ ตันติเวชกุล	กรรมการ
๗. นายมบุญ มุกข์ประดิษฐ์	กรรมการ
๘. นายติสธร วัชโรทัย	กรรมการ
๙. นายอภิชัย จันทระเสน	กรรมการ
๑๐. นางสาวจันทรวีภา ธนะโสภณ	กรรมการ
๑๑. นางสาวอุศนีย์ ฐูปทอง	กรรมการ
๑๒. นางสาวเขมาภร เสมารัตน์	กรรมการและเหรัญญิก
๑๓. นายพรชัย จุฑามาศ	กรรมการและเลขานุการ
๑๔. นางปิยรัชฎ์ ปริญาพงษ์ เจริญทรัพย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หมายเหตุ ลำดับที่ ๓ - ๔, ๖ - ๑๑ ได้รับการแต่งตั้งเพิ่มเติม

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

(นายวิบูลย์ สงวนพงศ์)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

นายทะเบียนมูลนิธิกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิ

1. สนับสนุนงานตามเป้าหมายของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่มหาชนชาวไทย
2. สนับสนุนการฝึกอบรม ศึกษา ค้นคว้า วิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนในงานของ อพ.สธ.
3. สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นไทย วิถีไทย ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอันดีงามของไทย
4. เพื่อดำเนินการหรือร่วมมือกับองค์การการกุศล เพื่อการกุศล และองค์การสาธารณประโยชน์ เพื่อสาธารณประโยชน์
5. ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

ในปี 2558 มูลนิธิ อพ.สธ. ไม่มีการประชุมสามัญประจำปี ด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไม่อาจทรงรับเชิญเป็นประธานการประชุมสามัญประจำปี 2558 มูลนิธิ อพ.สธ. เนื่องจากไม่ทรงว่างพระราชกิจ

โครงการวิจัยภายใต้ความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งในและนอกประเทศ

1. ข้อตกลงขอบข่ายความร่วมมือ ระหว่างมูลนิธิอนุรักษ์พันธุกรรมพืชสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (มูลนิธิ อพ.สธ.) มูลนิธิเจ้าชายอัลแบร์ที่สอง แห่งราชรัฐโมนาโค และ มูลนิธิเจ้าชายอัลแบร์ที่สองแห่งโมนาโค (สิงคโปร์) ในงานประชุมสัคนานาชาติ World Teak Conference 2013 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2556 ด้วยเรื่องเป็น Partnership ในการวิจัยและส่งเสริมโครงการไม้สัก เรื่อง “ความยั่งยืนการทำสวนป่าสัก และการรับรองการปลูกและไม้สักจากสวนป่า” (A sustainable teak timber plantation and certification) โดยได้ดำเนินโครงการวิจัยในหัวเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาชุมชนต้นแบบในการปลูกสัก” “Research and Development Model for A Sustainable Teak Plantation by Small Holders (Villagers)” ร่วมกับ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. โครงการวิจัย “การวิจัยและพัฒนาไม้สักเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน” (Research and Development of Teak (*Tectona grandis*L.f.) for sustainable use) ร่วมกับ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
3. โครงการการจัดการและการอนุรักษ์พันธุกรรมสักอย่างยั่งยืน ร่วมกับเครือข่ายสัคนานาชาติ (TEAKNET) สมาพันธ์องค์การวิจัยป่าไม้นานาชาติ (IUFRO) และองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)

ภาพการประชุม โครงการวิจัย “การวิจัยและพัฒนาไม้สักเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน”

ภาพการประชุม โครงการ “การวิจัยและพัฒนาชุมชนต้นแบบในการปลูกสัก”

รวมใจกตัญญู ปฐมมเหศวร์ - สักสยามินทร์

ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในวโรกาสทรงมีพระชนมายุ ๘๔ พรรษา

มูลนิธิอนุรักษ์พันธุกรรมพืช
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เข้าสู่เว็บไซต์

เว็บไซต์ มูลนิธิ อพ.สธ. foundation.rspg.or.th